

KLIC TRIGLAVA

V današnji številki:

- MITJA RIBIČIČ
- KONGRES ZKJ
- VTISI O DJILASU
- SLOVENIJA V FEDERACIJI
- TRŽAŠKA KRIZA

359

APRIL 1969

V lanski septembrski številki KLICA TRIGLAVA smo brali pismo Dr. Cirila Žebota, v katerem navaja razloge, zakaj je potem, ko je zapustil Prago, skočil še za nekaj dni v Slovenijo. Če se je Dr. Žebot s tem hotel opravičiti pred tistimi, ki so mu zamerili ta obisk, svojega namena gotovo ni dosegel, ker so mu razlogi ne samo šibki, temveč tudi neresni. Prižiganje sveč na grobnicah na Navju in še posebno na Brezjah "za vse tiste, katerih grobov ni našel", se pravi padlih in pobitih protikomunistov, pa je nekaj, kar se upira slovenskemu protikomunističnemu izseljencu, ki je ostal dosleden tistemu, za kar se je doma boril, in se vprašuje: "Mar Dr. Žebotu ni rekla vest, da mrtvi protikomunisti tega ne bodo sprejeli kot počastitev, ampak kot žalitev? Ali se ni bal, da se bo Dr. Korošec v grobu obrnil in mu zaklical: 'Nesrečnež, kaj počenjaš?'" Po vsej pravici je na str. 335 TABORA št. 12/1968, glasila Združenih slovenskih protikomunistov, P.B. pribil, da je Dr. Ciril Žebot odšel samo še ameriški gospodarski strokovnjak - in nič več.

Toda Dr. Žebot si tega ni vzel k srcu. Da se ne misli umakniti iz slovenske politične arene, kaže njegov članek v januarjem KLICU TRIGLAVA pod naslovom "Anonimnost in še kaj", kjer je s svojo politično puško ko rajžno pomeril na liberalce in Sokole in ustrelil. Vendar, če bo tako streljal, kot strelja v omenjenem članku, ne bo tem "jugoslovenarjem" zadal nobenih izgub. Prav nasprotno: nehote jim bo pomagal k okrepitvi in pomnožitvi.

Vzrok za ta napad Dr. Žebota je poslanica, ki jo je izdalo ob petdesetletnici Jugoslavije starešinstvo jugoslovanskega sokolstva v svobodnem svetu. Za Dr. Žebota je ta poslanica "norčevanje iz osnovne logike in še nedoseženega cilja slovenskega naroda v enakopravni slovenski državnosti" ter "iracionalno in protislovensko pogrevanje nasilne šestojanuarske ideologije".

Bojim se, da mi KLIC TRIGLAVA zaradi "svojega redko odmerjenega prostora" (kakor pravi Dr. Žebot v istem pismu) ne bi objavil v celoti tega odgovora, če bi se spustil v analizo vseh teh svinčeno težkih izrazov in na njeni podlagi dokazal neutemeljenost obtožbe in hudih žalitev, ki jih ti izrazi predstavljajo. Omejil se bom zato samo na 1. december 1918, kajti na zgrešenem tolmačenju tega zgodovinskega dne je zasnovan Dr. Žebotov napad na Sokole. Dr. Žebot namreč v svojem pismu pravi: "Nepogodbeni, unitaristični in centralistični značaj in posledice prvega decembra (1918) so uničili prvo Jugoslavijo", kar pa nikakor ne drži. Resnica je, da so prvo Jugoslavijo uničili nacizem, fašizem in komunizem. Tudi ko bi bila konfederativno urejena, bi Jugoslavija za časa druge svetovne vojne doživela enako usodo, razen če bi v dilemi: ali naj pristopi k Trojnemu paktu ali ne, prišlo do neenotnega stališča med državami članicami, kar bi v tedanjem položaju po vsej verjetnosti imelo za posledico razbitje zveze. To pa bi bilo veliko tragičnejše kot uničenje po sovražnikih.

+L. Bogataj: Uprava v Sloveniji od prevrata do ustave,

Greši Dr. Žebot prav tako, ko 1. decembru pripisuje centralističen značaj. Adresa, tj. pismena izjava odposlancev Narodnega veča, ki so jo na dan 1. decembra 1918 izročili regentu kraljevine Srbije, prestolonasledniku Aleksandru, izrecno izraža željo, da "bi ostali v moči pod kontrolo državne vlade dotedanji avtonomni administrativni organi, ki naj bodo za svoje uradovanje odgovorni tudi avtonomnim predstavništvom". V odgovoru na adresu je regent tej želji ugodil s sledečim stavkom: "V smislu želja in načrtov, ki ste mi jih izvolili predložiti, in katere jaz in moja vlada osvojujemo popolnoma, ukrene vlada takoj, da se čim prej uresniči vse tisto, kar ste predlagali glede prehodne in začasne dobe, dokler se ne sestane in ne konča svojega dela velika ustavotvor na skupščina." (+) Tako so ostale avtonomne deželne vlade na ozemlju države S.H.S. vse do leta 1921, ko jih je odpravila nesrečna Vidovdanska ustava, ki je prvi Jugoslaviji dala centralistično ureditev.

Adresa in njena akceptacija sta dejansko mednarodna pogodba države S.H.S. s kraljevino Srbijo. Zmotna je torej trditev Dr. Žebota, da je prvodecembrsko zedinjenje bilo nepogodbeno.

Prav bi bilo, če bi se vprašali Dr. Žebot in vsi tisti Slovenci, ki kot on bojkotirajo 1. december, kaj bi bilo z nami, ko tega zgodovinskega dogodka v življenju slovenskega naroda ne bi bilo. Kdor vsaj malo pozna naš položaj po končani prvi svetovni vojni, se zaveda, da je zedinjenje 1. decembra 1918 bila naša rešitev. Moč Narodnega veča v Zagrebu ni bila zadostna, da bi nas zavarovala pred Italijani in Avstriji. Če se ne bi Narodno veče takrat naslonilo na zmagovalno kraljevino Srbijo, se Italijani ne bi zaustavili pri Logatcu, tem več najbrž šele pri Zidanem mostu. Ali bi se tedaj Slovenci na Štajerskem mogli uspešno bojevati proti Nemcem in nemčurjem? In koliko bi potem še ostalo slovenskega ozemlja v državi S.H.S.?

Napad Dr. Žebota na Sokole odkriva dve stvari: prvič, njegovo neznanje o stvareh, ki jih uporablja kot argumente proti svojim političnim nasprotnikom, in drugič, njegovo skrajno nestrpnost do njih, nestrpnost, ki preseneča, saj se Dr. Žebot v svoji knjigi "Slovenija včeraj, danes in jutri" vendar zavzema za "slovensko narodno spravo" in je iz teorije tudi že prešel na prakso, ko si je lansko poletje v Sloveniji podajal roke s komunisti. Zakaj sedaj ti strelja na Sokole? Porekli boste (Zaključek pisma na 4. strani)

LONDON, 9. APRILA 1969.

LETO XXII. ŠTEV. 359.

OJEJ, RIBIČIČ

Neverjetno je, da so predsedniki jugoslovanskih vlad zadnje čase navadne reve. Ko so imenovali Mitjo Ribičiča za bodočega predsednika zveznega izvršnega sveta, so le nadaljevali s tradicijo šibkih predsednikov v Beogradu. Začelo se je s Srbom Petrom Stambolićem, ki se sicer lahko hvali z diplomom iz agronomije, a se ne more hvaliti, da je posebno bister. Nadaljevalo se je s Hrvatom Mikom Špiljkom, ki nima ne šol ne inteligence. O njem je krožilo mnogo šal, kot na primer tista, da je na letališču beton počil pod njim. Zakaj? Zato, ker pametnejši odneha. Zdaj, ko so Slovenci na vrsti, pa so spet izbrali nekoga, ki ni baš nadarjen, a ima precej neprijetnih lastnosti. Ribičič se odlikuje kot mož, ki je bil med vojno politkomisar in je po osvoboditvi v Ljubljani prevzel gestapovske urade v bivši Slaviji skupaj z gestapovskimi metodami. Bil je notranji minister Slovenije v časih stalinizma. Potem se je držal partijskih uradov in nima upravnih izkušenj ne v republiki, ne v zvezi, ne v gospodarstvu. Znan je po tem, da občuti že najrahlješo sapico z vrhov in se zna neverjetno hitro obračati po vetru. v KLICU TRIGLAVA smo ga omenjali kot partijskega funkcionarja, ki je obračunal z mladimi okrog revije PERSPEKTIVE, ko je izbruhnil skandal zaradi Toplih gred leta 1964. Spet smo ga omenili kot partijskega funkcionarja, ki je posebno vneto zagovarjal Titovo neumerjeno podporo Naserju v šestdnevni vojni leta 1967. Bralci bodo imeli o njem pravo sliko: zagriženega, kratkovidnega partijskega uradnika, ki ne misli s svojo glavo, ampak tako, kot mu rečejo višji.

Kdo je izbral takega človeka za predsednika zv. vlade? Po nepisanem pravilu so bili za ta položaj sedaj Slovenci na vrsti. Če bi vprašali slovenske ljudi, koga predlagajo za predsednika, Ribičič prav gotovo ne bi bil izbran. Komu bi zagriženi partijski birokrat sploh prišel na misel? Kako je mogoče v času reforme predlagati nekoga, ki nima izkušenj ne v upravi ne v gospodarstvu, ampak edino v zasliševanju zapornikov, trpinčenju političnih nasprotnikov, pošiljanju ljudi na vislice in podobnih nečednih opravkih tajne policije? V ostalih republikah zunaj Slovenije Ribičič sploh ni znan in tudi tamka ga ne ljudje ne partiji ne bi izbrali. Če bi na

kakršenkoli način vprašali volilce, ali so za Ribičiča ali ne, bi bil izid zanj nedvomno porazen. Velika večina iz ostalih republik bi v najboljšem primeru morala oddati prazne glasovnice, ker ga ne poznajo, v Sloveniji pa bi velika večina glasovala proti, ker ga poznajo. Državljanov seveda nihče niti vprašal ni. Delovni ljudje niso imeli pri izbiri nobene besede. Predsednik vlade je že določen, še predno so formalno končali s kandidiranjem, a kaj šele z volitvami poslancev. Samoupravni proizvajalci se zdaj lahko pogovarjajo, kako so jih spet enkrat potegnili za nos. Potrditev Ribičiča kot predsednika zvezne vlade bo žalosten dokaz, da je samoupravno odločanje in samoupravna demokracija le puhla fraza, ki nič ne pomeni.

Postavlja se vprašanje, kdo izbira voditelje. Sled vodi v misticizem in v partijske vrhove, ki so zaviti v oblake. Še večje vprašanje je, kakšni tajinstveni razlogi vodijo te vrhove pri izbiranju voditeljev. Kakšen smisel ima postavljanje Ribičiča na visok zvezni položaj? Ali si Kardelj predstavlja, da je za tak položaj primeren Titov in njegov sluga? Ali pametnejši in naprednejši Slovenci v partiji nimajo nobene besede?

Morda bo kdo rekel, da Slovence itak ne briga, kaj se dogaja v Beogradu. Važno je, da imajo Kavčiča v Ljubljani, ki je napreden in se zavzema za večjo samostojnost. Kdo ga lomi v Beogradu, se jih ne tice. Če bo Ribičič slabo delal, bo itak škodoval le federaciji in tako posredno koristil vsem, ki se zavzemajo za samostojnost ali najširšo samoupravo Slovenije.

Tako mnenje se nam ne zdi baš brihtno. Prvič trpi ugled Slovencev, če pošljejo cepca kot svojega predstavnika v Beograd ali kamorkoli. Mogoče je ugovarjati, da škoda zaradi tega ni velika in da jo bodo preboleli, kot bodo Hrvatje preboleli Špiljka, ki jim ni v čast. Bolj važno je, drugič, da trpe Slovenci prav tako kot ostali narodi Jugoslavije, če ga zvezna vlada lomi. Slovenija kot najnaprednejša republika trpi celo bolj kot ostale, če zvezna vlada ubira slaba pota v finančni politiki in gospodarstvu. Tretjič je treba pibiti, da samostojnost republik ne bo napredovala pod slabo vlado v Beogradu. Zvezna vlada brez pametne politike bo nihala sem in tja in se uklanjala močnejšim vplivom. Pod Špiljkom se je velikokrat zgodilo, da so spre-

LONDON, 9. APRILA 1969.

LETO XXII. ŠTEV. 359.

OJEJ, RIBIČIČ

Neverjetno je, da so predsedniki jugoslovanskih vlad zadnje čase navadne reve. Ko so imenovali Mitjo Ribičiča za bodočega predsednika zveznega izvršnega sveta, so le nadaljevali s tradicijo šibkih predsednikov v Beogradu. Začelo se je s Srbom Petrom Stambolićem, ki se sicer lahko hvali z diplomo iz agronomije, a se ne more hvaliti, da je posebno bister. Nadaljevalo se je s Hrvatom Mikom Špiljkom, ki nima ne šol ne inteligence. O njem je krožilo mnogo šal, kot na primer tista, da je na letališču beton počil pod njim. Zakaj? Zato, ker pametnejši odneha. Zdaj, ko so Slovenci na vrsti, pa so spet izbrali nekoga, ki ni baš nadarjen, a ima precej neprijetnih lastnosti. Ribičič se odlikuje kot mož, ki je bil med vojno politkomisar in je po osvoboditvi v Ljubljani prevzel gestapovske urade v bivši Slaviji skupaj z gestapovskimi metodami. Bil je notranji minister Slovenije v časih stalinizma. Potem se je držal partijskih uradov in nima upravnih izkušenj ne v republiki, ne v zvezi, ne v gospodarstvu. Znan je po tem, da občuti že najrahlejšo sapico z vrhov in se zna neverjetno hitro obračati po vetru. v KLICU TRIGLAVA smo ga omenjali kot partijskega funkcionarja, ki je obračunal z mladimi okrog revije PERSPEKTIVE, ko je izbruhnil škandal zaradi Toplih gred leta 1964. Spet smo ga omenili kot partijskega funkcionarja, ki je posebno vneto zagovarjal Titovo neumerjeno podporo Naserju v šestdnevni vojni leta 1967. Bralci bodo imeli o njem pravo sliko: zagriženega, kratkovidnega partijskega uradnika, ki ne misli s svojo glavo, ampak tako, kot mu rečejo višji.

Kdo je izbral takega človeka za predsednika zveze? Po nepisanem pravilu so bili za ta položaj sedaj Slovenci na vrsti. Če bi vprašali slovenske ljudi, koga predlagajo za predsednika, Ribičič prav gotovo ne bi bil izbran. Komu bi zagrizeni partijski birokrat sploh prišel na misel? Kako je mogoče v času reforme predlagati nekoga, ki nima izkušenj ne v upravi ne v gospodarstvu, ampak edino v zasliševanju zapornikov, trpinčenju političnih nasprotnikov, pošiljanju ljudi na vislice in podobnih nečednih opravkih tajne policije? V ostalih republikah zunaj Slovenije Ribičič sploh ni znan in tudi tamkaj ga ne ljudje ne partiji ne bi izbrali. Če bi na

kakršenkoli način vprašali volilce, ali so za Ribičiča ali ne, bi bil izid zanj nedvomno porazen. Velika večina iz ostalih republik bi v najboljšem primeru morala oddati prazne glasovnice, ker ga ne poznajo, v Sloveniji pa bi velika večina glasovala proti, ker ga poznajo. Državljanov seveda nihče niti vprašal ni. Delovni ljudje niso imeli pri izbiri nobene besede. Predsednik vlade je že določen, še predno so formalno končali s kandidiranjem, a kaj šele z volitvami poslancev. Samoupravni proizvajalci se zdaj lahko pogovarjajo, kako so jih spet enkrat potegnili za nos. Potrditev Ribičiča kot predsednika zvezne vlade bo žalosten dokaz, da je samoupravno odločanje in samoupravna demokracija le puhla fraza, ki nič ne pomeni.

Postavlja se vprašanje, kdo izbira voditelje. Sled vodi v misticizem in v partijske vrhove, ki so zaviti v oblake. Še večje vprašanje je, kakšni tajinstveni razlogi vodijo te vrhove pri izbiranju voditeljev. Kakšen smisel ima postavljanje Ribičiča na visok zvezni položaj? Ali si Kardelj predstavlja, da je za tak položaj primeren Titov in njegov sluga? Ali pametnejši in naprednejši Slovenci v partiji nimajo nobene besede?

Morda bo kdo rekel, da Slovence itak ne briga, kaj se dogaja v Beogradu. Važno je, da imajo Kavčiča v Ljubljani, ki je napreden in se zavzema za večjo samostojnost. Kdo ga lomi v Beogradu, se jih ne tiče. Če bo Ribičič slabo delal, bo itak škodoval le federaciji in tako posredno koristil vsem, ki se zavzemajo za samostojnost ali najširšo samoupravo Slovenije.

Tako mnenje se nam ne zdi baš brihtno. Prvič trpi ugled Slovencev, če pošljejo cepca kot svojega predstavnika v Beograd ali kamorkoli. Mogoče je ugovarjati, da škoda zaradi tega ni velika in da jo bodo preboleli, kot bodo Hrvatje preboleli Špiljka, ki jim ni v čast. Bolj važno je, drugič, da trpe Slovenci prav tako kot ostali narodi Jugoslavije, če ga zvezna vlada lomi. Slovenija kot najnaprednejša republika trpi celo bolj kot ostale, če zvezna vlada ubira slaba pota v finančni politiki in gospodarstvu. Tretjič je treba pibiti, da samostojnost republik ne bo napredovala pod slabo vlado v Beogradu. Zvezna vlada brez pametne politike bo nihala sem in tja in se uklanjala močnejšim vplivom. Pod Špiljkom se je velikokrat zgodilo, da so spre-

jemali sklepe in jih nekaj mesecev kasneje po hitrem postopku spet razveljavljali. V Beogradu so centralistične težnje še zelo žive in šibka nespametna vlada se jih utegne hitro navzeti. Nespametna vlada, ki bi se rada okrepila, se bo rada zatekla k centralizmu. In pri Ribičiču je to še posebej šibka in kritična točka. Dejstva, da bo s centralizmom uničila skupno državo, ne nespameti taka vlada ne bo dojela - kot tega niso dojele vlade v prvi Jugoslaviji. Dejstva, da bodo zaradi tega grdo trpeli tudi sestavni deli, se pa tudi separatisti ne morejo veseliti.

Nespametna vlada ni nikomur v korist. Zato se nam zdi izbira Ribičiča slaba, kratkovidna in škodljiva.

KONGRES

Treba je priznati, da je bil 9. kongres Zveze komunistov Jugoslavije bolj demokratičen kot prejšnji in tudi bolj, kot je navada med vladajočimi partijami. Z izjemo Tita se stari voditelji sploh niso oglašali in razprave v komisijah so bile prepuščene navadnim delegatom, ki so veliko govorili. Kako so delegati govorili, je pa druga stvar. Kar se premlevanja puhlih fraz tiče, niso zaostajali za voditelji. Vnejasnosti izražanja so se po večini tesno približali voditeljem. Kdor se je bal, da bo Zveza komunistov opustila žlobudranje, ki spominja na Kolomonov žegen se lahko spet potolaži. Mlade sile, ki se uveljavljajo v partiji, so se pri starih naučile zmedenega mišljenja in zapletenega izražanja ter zvesto goje tradicije narodnoponeumljevalne borbe. Pa vendar je kongres tekel bolj demokratično kot določa tradicija. Resolucije so precej popravljali, če jih že niso izboljševali. Spremembe so izglasovali demokratično, z večinskim glasovanjem, ne da bi bilo vnaprej določeno na vrhu, kakšen naj bo izid glasovanja.

Pri teh spremembah je kajpak šlo za nepomembne zadeve, a tudi pri malenkostih so vladajoče partije običajno trdoglave in avtoritarne. Toda ostanki totalitarizma so tudi v Jugoslaviji še zelo močni. Tudi na tem kongresu so bili vsi odbori, predsedstva in komisije vnaprej določeni in je bilo glasovanje gola formalnost. Voljeni organi so bili po novem izbrani že na republiških kongresih in jih je zvezni kongres le formalno potrdil. In končno malo več notranje partijske demokracije še ne pomeni demokracije tudi na zunaj. Na diktaturo proletarijata so res že skoraj pozabili. Drugo leninsko načelo, demokratični centralizem, ki je svoje dni pomenilo tog centralizem brez demokracije, se tudi prilagaja okoliščinam in le od časa do časa spet zaide v modo. Pa vendar je Tito spet poudarjal tisto staro zmoto, ki je ves čas v modi, da za nasprotnike socializma ni demokracije.

Ko komunisti trdijo, da je demokracija le za tiste, ki podpirajo socializem, za nasprotnike pa ne, nesramno razkazujejo, da nimajo pojma o demokraciji. Kak površnež jim bo pritrdil in nam ugovarjal, da tudi v tako-

zvanih zapadnih demokratičnih državah ne trpe nasprotnikov svojega političnega sistema, ampak jih tlačijo v zapore; policija s silo razganja študentske demonstracije in prevratne organizacije so prepovedane. V tem je del resnice, kajti tudi demokratična vladavina se mora braniti pred neredom in nasiljem. Sicer bi nasilna manjšina lahko prevzela oblast in tako uničila bistvo demokracije, ki je vlada večine. Toda bistvo demokracije je tudi v tem, da se večina med ljudstvom spreminja. Demokracija nudi možnost za mirne spremembe in prav to je njena glavna odlika. V demokraciji se mirno menjajo vlade, tako da je današnja vladajoča stranka jutrišnja opozicija. Mogoče pa so tudi korenite družbene spremembe na miren način. Zgodovina resničnih demokracij kaže, da se prilagajajo gospodarskemu, tehničnemu in družbenemu razvoju na sploh brez nasilnih prevratov in mnogo bolj uspešno kot nedemokratične vladavine. Zato pa mora demokracija nuditi možnost tudi trenutnim nasprotnikom režima, da se zavzemajo in delujejo za mirno preobrazbo družbe. Le nasilje mora biti izključeno. Izključen pa ni ne socializem ne nasprotniki socializma. Če se naši komunisti gredo demokrate, bi si morali to zapomniti.

Toda totalitarizem je še zelo močan. Pravo razpoloženje delegatov je privrelo na dan, ko je Tito nepričakovano napovedal, da bodo ustanovili izvršni biro Zveze komunistov Jugoslavije. Kot demokrati bi morali biti ogorčeni, da o tem v dolgih pripravah na kongres ni bilo niti govora. Kot demokrati bi morali sumiti, kaj se skriva za nenadno odločitvijo. Toda kot totalitarci so bili veseli, da bo partija imela močno vodstvo, in njihovo veselje je prekipelo v navdušenje. Kot totalitarci so navdušeni nad silo, krepko roko in odločnim osrednjim vodstvom.

Če bi se radi šli demokrate, so ga tudi polomili, ko so proglasili Ribičiča in Popovića za bodoča predsednika zveznega izvršnega sveta in zvezne skupščine baš pred kongresom. Je že res, da ju je proglasila Socialistična zveza. Tudi je res, da je bila prilika zelo ugodna, ker so bili vsi pomembni ljudje že v Beogradu na kongresu. Pa vendar so ga polomili, ker so pred tujci pokvarili vtis, ki bi ga radi napravili, da res ločujejo partijo od oblasti. Nekateri zapadni časopisi so celo poročali, da je kongres ZKJ imenoval bodočega predsednika vlade in skupščine. Prav jim je, kajti takega političnega diletantstva res tudi mi nismo pričakovali od komunistov.

UREDNIŠTVO

PISMA UREDNIKU

Nadaljevanje in zaključek pisma z 2. strani:

morda: 'Dr Žebot je neiskren, dvoiličen, pridiga eno, dela pa drugo'. Tega mu jaz ne očitam, ker na stvar gledam drugače. Dr Žebotu je v pismu, o katerem je beseda, ušel izraz 'protislovensko'. Ta pa pove veliko. Med drugim, da za Sokole, liberalce in jugoslovenarje sploh, 'slovenska narodna sprava' ne pride v poštev.

R. RIGLER

SREČANJE Z MILOVANOM DJILASOM

CIRIL A. ŽEBOT

Spričo tolikih člankov v listih in revijah svobodnega sveta o jesenskem obisku Milovana Djilasa v Angliji in Ameriki ter številnih in še vedno novih razprav Djilasa samega v velikem svetovnem tisku nisem smatral za pomembno, kaj šele za potrebno, da bi kjerkoli pisal o svojem vpljudnostnem srečanju z njim tu v Washingtonu. Zdelo se mi je celo, da bi kakršnokoli moje pisanje o tem zasebnem in osebnem srečanju bilo malenkostno, če že ne povsem neprimerno.

Zaradi osnovne človečanske dostojnosti in poročevalske resnicoljubnosti ter v ponovno potrditev izpričane kulturnosti Prešernovega in Slomškovega naroda pa sedaj čutim, da moram o Milovanu Djilasu napisati nekaj svojih vtisov in spoznanj.

Ob izidu Djilasove knjige NOVI RAZRED pred dvajsetimi leti sem o njej napisal daljšo razpravo, ki jo je objavilo šest ameriških, angleških, francoskih, nemških in italijanskih revij (SOCIAL ORDER v St. Louisu, AMERICA v New Yorku, THE TABLET v Londonu, ETUDES v Parizu, STIMMEN DER ZEIT v Munchenu in VITA E PENSIERO v Milanu). Posebna moč Djilasove knjige je bila v njenem izvirnem odkrivanju existencialne dinamike vladajočih komunističnih režimov v živem nasprotju z njih ideološko pretvezo. V svoji razpravi sem razmišljal o razvojnem pomenu tega nasprotja. En skupek odtisov teh razprav sem poslal založniku te prve Djilasove knjige v svobodnem svetu, F.A. Praegerju v New Yorku, s prošnjo, da jih hrani za avtorja in mu jih izroči, kadar bo to mogoče.

Nekatere Djilasove ugotovitve v knjigi NOVI RAZRED sem navajal in analiziral tudi v svojih poznejših razpravah, med drugim tudi v svoji knjigi THE ECONOMICS OF COMPETITIVE COEXISTENCE, ki je izšla v založbi istega F. A. Praegerja v New Yorku leta 1964. Tudi v svoji novejši knjigi SLOVENIJA VČERAJ, DANES IN JUTRI sem omenjal nekatera Djilasova stališča.

Imel sem torej nekaj literarnih razlogov za pozno srečanje z Milovanom Djilasom ob priliki njegovega obiska v Washingtonu.

POGUMEN IN ODKRIT ČLOVEK

Obenem z veliko večino kulturnih ljudi v svetu in med Slovenci - ki vrednost človeka ne merijo z zamrznjenih ali celo namišljenih stališč preteklosti in razvoja zgodovine ne skrivljajo iz zarotniških predpostavk - Milovana Djilasa cenim kot enega izmed večjih mislecev in osebnosti našega časa. Djilas nima samo velikega daru korenitega spoznavanja zapletenih družbeno-zgodovinskih pojavov in klenega izražanja teh svojih spoznanj, temveč ga odlikuje tudi nadpovprečna intelektualna iskrenost in izreden pogum odkritega in polno podpisane objavljanja

svojih spoznanj brez ozira na osebne ugodnosti ali nevarnosti. V tem oziru Djilas nekoliko spominja na Ivana Cankarja, seveda z dvojno razliko, da je Cankar bil v prvi vrsti pesniški leposlovec, ki ni živel v tako krutih in tveganih osebnih okoliščinah kot Djilas.

Kar se tiče Djilasove partijske preteklosti in odgovornosti za partijska zla dela med vojno in v prvih letih po njej, o tem bo sodila zgodovina na osnovi zanesljivih podatkov, ne pa s pavšalnimi obdolžitvami in nedokumentiranimi sumničeni. Po pravnih normah kulturnega sveta je celo veljavno obtožen človek smatran za nedolžnega, dokler mu ni krivda nesporno dokazana po objektivnem postopku pred pristojnim sodiščem.

Čeprav se Milovan Djilas ne prišteva med verne kristjane, pa v svojih spisih po prelomu s partijo razodeva pravne nazore in kulturna merila zahodne krščanske omike. Pravično in primerno je, da se ob življenju in delu Milovana Djilasa spomnimo krščanskega pojmovanja človeka, kot sta ga za vse čase ponazorili življenjski zgodbi sv. Pavla in Avgustina: vsak človek je sposoben za pravilnejša spoznanja, plemenitejša hotenja in boljše dejanja. Milovan Djilas je to krščansko sposobnost človeka izpričal v enem izmed najbolj kritičnih razdobj človeštva.

+

Naj te občutke in misli v zvezi z mojim srečanjem z Milovanom Djilasom - tem "pogumnim upornikom" - kot sem ga preprosto označil v svoji razpravi o njegovi prvi svobodni knjigi pred dvajsetimi leti - zaključijo citati iz njegovega najnovejšega članka DJILAS REVISITS ORWELL, objavljenega v THE NEW YORK TIMES MAGAZINE, dne 25. marca tega leta:

"Danes je mogoče z zaupanjem reči, da svet ne bo takšen kot si ga je namišljal George Orwell v svoji '1984' ...

"Rezilo Orwellove satire je bilo obrnjeno proti komunističnemu totalitarizmu. Zarezalo pa je globlje v samo jedro sodobne družbe in človeške narave... Človeško bitje ni brezpogojno predano svobodi, ne dokler surova sila ne ogroža samih osnov njegovega življenja. Orwellova misel ne dopušča niti neizbežnosti niti naključja. Družba in svet sta takšna, kakršna ljudje naredijo po svoji razumnosti in naporih...

"Ideološka edinost komunističnega reda, ki jo je Stalin vzdrževal z najkrutejšimi in varljivimi sredstvi, se je izkazala za nevdolžno, ko so bili vpostavljeni nadaljnji komunistični režimi...

"Vsi komunizmi so - oziroma so bili - istovetni v svoji celotnosti dogmatični izključenosti; toda vsak izmed njih se prilagaja - in razpada - na svoj lasten, takorekoč narodni način... Posebno je važno spoznanje, da je prav sovjetski komunizem bil prvi, ki je postal naciona-

len, prav pod Stalinom, s tem da je razvil pojem 'vodilne vloge' Sovjetske zveze kot 'glavne sile' svetovnega komunizma. Vresnici je sovjetski komunizem zlitje imperializma in totalitarizma in je v bistvu to ostal do danes...

"V letu '1984' bo marksistično-leninistična ideologija mrtva /tudi/ v Sovjetski zvezi in partije ali ne bo več ali pa bo v razvalinah... Podjarmljene vzhodno-evropske države bodo postale nezno breme za sovjetski birokratsko-vojaški imperializem... Socialni in nacionalni demokrati bodo prevladali v javnem življenju in bodo vodili borbo za državno samostojnost...

"Stalinistično diktaturo je /tudi/ mogoče označiti kot... nasilje v imenu utopije. Na prste ene roke pa je moč prešteti /komunistične/ vodje v današnji Vzhodni Evropi, ki še verujejo v možnost utopične komunistične družbe, čeprav jim še ni prišlo na misel, da bi se odrekli monopola oblasti. Podobna usoda čaka tudi režime na Kitajskem, Kubi in v Albaniji...

"Ker sem v načelu nasproten sedanjemu režimu v Jugoslaviji, je naravno, da si želim njegovo izmenjavo. Toda kot demokratični socialist bi rad, da bi se sprememba izvršila brez nasilja...

"Po udaru z Moskvo leta 1948 se je Jugoslavija sicer vijugasto toda nepovratno razvijala v smeri nedogmatičnih oblik in se približuje ključni točki, ki jo utegne doseči že pod Titom, bolj verjetno pa za njim. V tej zvezi je omembe vredno, da težnje Hrvatov in Slovencev za večjo državno neodvisnost ter Srbov za njih nacionalno zedinjenje postajajo bolj izrazite, kot demokratične težnje, čeprav prve niso povsem ločene od drugih. Komunistične partije jugoslovanskih republik postajajo bolj in bolj nacionalistične, medtem ko njihova dogmatičnost upada. Jugoslovanske republike so različne po kulturi in zgodovinskem razvoju ter zagadelej morejo zasnovati demokracijo edino-le na različne načine...

"Sovjetske agencije bodo poskušale izrabiti nacionalne spore, najprej s tem, da bodo razvemale nacionalistične strasti Srbov, ki so pravoslavni in edini /narod/ med katerimi obstojajo kakršnekoli proruske tradicije. Ni spregledati važne podrobnosti iz sovjetsko-jugoslovanskega udara leta 1948: neprimerno največje število Stalinovih pristašev je bilo med Srbi, predvsem onimi iz pokrajin, ki so bile tradicionalno navezane na Rusijo (kot na primer Črna gora), medtem ko jih med 'zapadnjaškimi' narodnimi skupinami, med Hrvati in Slovenci skoraj ni bilo...

"Toda sovjetski vodje bodo varali same sebe, kot so se leta 1948 in vselej v preteklosti, kadarkoli so poskušali Srbe spremeniti iz prijateljev v svoje orodje in podložnike...

"Leta '1984' bo jugoslovanska federacija dosegla stopnjo konfederacije...

"Napovedi tega članka utegnejo vznemiriti ne le vse vrste komunističnih sektašev, temveč tudi mnoge druge, ki zamenjujejo ideale in idealizem z ideologijami. De-

jansko danes ideologije duše človeške ideale in prikrivajo važne človeške probleme. Človeštvo je preživelo desetisoč let brez ideologij, toda ljudje ne morejo živeti in se boriti brez idealov. Ideologije so zaprti sistemi mišljenja in delovanja, sadovi moderne zgodovine, ki so jih rodili neuspehi in neprilagojenost vere za reševanje sodobnih družbenih in človeških problemov."

+

Te, najnovejše misli in izsledki Milovana Djilasa o težavah in možnostih razvoja v deželah pod komunistično oblastjo gotovo ne spadajo v vrsto enoumnih spoznanj enosmernih danosti. So pa iskreni, poučni in dovolj odprto formulirani, da dopuščajo miren in spoštljiv razumski dialog med vsemi, ki resno iščejo in pošteno želijo enako svobodo in enakopravno sodelovanje med ljudmi in narodi, tudi onimi v Jugoslaviji.

GOŠNJAK POD STRAŽO?

Od domovinskega sodelavca

Iz domovine pišejo, da postajajo ljudje zaskrbljeni zaradi dogodkov okoli kongresa, kar vključuje postavitev Ribičiča za predsednika zvezne vlade. Govorica o hišnem arestu generala Gošnjaka ne poneha, kar si razlagajo, da je Tito, potem ko se je z Gošnjakovo pomočjo otrese Rankoviča in spravlil pod kontrolo tajno policijo, lotil vojske. Če je to točno, potem je Kardelj občutno - vsaj začasno - pridobil na moči, zlasti, ker je smatrati Ribičiča Kardeljevega človeka (dočim trdijo da je Dolanc Kavčičev.)

Ni bilo mogoče ugotoviti, koliko drži vest londonskega TIMESa, da Kavčič ni hotel vstopiti v izvršni biro predsedstva ZKJ, a naravno se zdi, da so bili proti takemu vstopu gotovo vsi napredni elementi slovenske vlade, za katere predstavlja Kavčič garancijo in možnost široke slovenske samouprave. Z Ribičičevim odhodom se je v Sloveniji Kavčičev položaj okrepil, ni pa jasno, v koliko prvi ne bo z novega mesta oviral slovensko razvojnost - in odtod bojazen in skrb okoli tega kongresa. Toda gotovo je, da se bo odpor do Beograda stopnjeval v Sloveniji, kolikor bo Ribičič poskušal s kakšnokoli obliko centralizma. Nobenega dvoma ni, da bo v takem primeru prihajalo do konfliktov, kajti nova vladajoča garnitura v Sloveniji je usmerjena napredno in slovensko. Ta garnitura je danes že tako močna, da si je nemogoče predstavljati normalno upravo, pa naj bo v javni upravi, gospodarstvu ali kulturi. Prihaja pa v partiji še vedno do nasprotij med generacijo narodnih herojev-revolucionarjev-poklicnih upokojencev in odstranjenih direktorjev na eni strani ter novo generacijo predvsem izobražencev, ki nima nobenega smisla za revolucijo, politično preganjanje in diktirani odtok kapitala iz Slovenije, na drugi strani.

Vendar pa postaja položaj kočljiv tudi izven Slovenije, na jugu, kjer n. pr. dvesto tisoč strnjeno naseljenih Albancev v Makedoniji zahteva spojitve s Kosmetom in formiranje sedme - šiptarske - republike.

PRISPEVKI SLOVENIJE FEDERACIJI

Kot poroča KLIC TRIGLAVA v številki 354 (november 1968) na str.16, je na vprašanje poslanca Ceneta Maticiča na seji republiškega zbora skupščine Slovenije predsednik izvršnega sveta, Stane Kavčič, odgovoril, da prispeva republika Slovenija za skupne potrebe in izdatke federacije v zadnjih šestih letih sledeči odstotek svojega družbenega proizvoda:

1963 - 19.2%	1966 - 9.8%	
1964 - 14.8%	1967 - 13.4%	
1965 - 10.5%	1968 - 13.9%	ali srednjo vrednost 13.1%.

V istem času je federacija porabila od skupnega družbenega proizvoda Jugoslavije 0.5% za zvezne organe, 5.5% za narodno obrambo, 1.7% dodatna sredstva nerazvitim republikam za proračune, 1.5% za investicije v nezadostno razvitih področjih, 1.5% za odplačilo tujih dolgov in dobra 2% v federalni fond za federalne investicije, t. j. za večje objekte. Kavčič je še dodal, da po letu 1970, t. j. po izvršitvi sedanjega srednjeročnega plana federacije, ne bo več mogoče zbirati sredstva na nivoju federacije za investicije, razen za fond za razvoj nezadostno razvitih področij in bo s tem povprečni letni prispevek Slovenije znašal 11%.

Če seštejemo odstotke o porabi teh vsot, dobimo 12.7%, katere daje vsakoletni skupni družbeni proizvod Jugoslavije za potrebe federacije. Če vse te odstotke spremenimo v konkretne številke, opirajoč se na podatke "Statističnega koledarja Jugoslavije za leto 1968" in "Statističnog Godišnjaka SFRJ 1966", pridemo do sledečih števil:

Leta	Družbeni proizvod Jugoslavije (v milijonih novih dinarjev)	12.7% znaša	Skupni družbeni proizvod Slovenije	Od te vsote prispeva Slovenija federaciji
1963	45.803.6 (SG/66 str.375)	5.816.6	7.397.-	19.2% = 1.411.-
1964	61.001.2	7.747.-	9.825.7	14.8% = 1.447.-
1965	79.515.-	10.096.5	12.165.- +)	10.3% = 1.253.-
1966	98.885.- (St.Kol/68	12.560.3	14.585.- +)	9.8% = 1.429.-
1967	103.385.- str.46 & 47.)	13.131.8	ni podatkov na razpolago	
1968	ni podatkov			

+) Statistični koledar za 1968 leto na str.47 navaja narodni dohodek in sicer za 1.1965 11.267 milj.novih dinarjev in za 1.1966 13.508 milijonov - v Sloveniji.

Ker je družbeni proizvod vsota narodnega dohodka in amortizacije, ki je navadno 7.38% družbenega proizvoda, je narodni dohodek povečan za ta odstotek in tako je dobljen družbeni proizvod Slovenije v teh letih.

Slovenija ima po površini nekaj manj od 8% celotne državne površine, a po številu prebivalcev okrog 8.4%. Lani sredi leta je imela Jugoslavija okrog 20,186.000 prebivalcev, od katerih je Slovenija imela okoli 1,690.000.

Zelo verjetno so se prispevki federacije z ozirom na Kavčičeve odstotke povečali leta 1967 na 2 milijardi 250 milijonov novih dinarjev.

Čeprav so se letni prispevki Slovenije federaciji, kot nam kaže razpredelnica, od 1.1963 do 1.1966 nižali v odstotkih, se absolutna vsota nekaj nad 1 milijardo in 400 milijonov novih dinarjev ni veliko spreminjala. Leta 1967 pa z ozirom na višji odstotek zraste spet in sicer na okrog 2 milijardi in 250 milijonov in s tem zagotavlja federaciji sama nekaj nad 17% vseh potreb.

Ne smemo pozabiti, da je znašal družbeni proizvod Slovenije v odnosu na celotni družbeni proizvod Jugoslavije 1.1964 16.1%; tistega leta je bil družbeni proizvod v odnosu na enega prebivalca v Jugoslaviji takole razporejen:

V Sloveniji	okrog 602.000 starih dinarjev	v Bosni in Hercegovini	okrog 217.000 starih dinarjev
v Hrvaški	376.000 " "	v Makedoniji	217.000 " "
v Vojvodini	358.000 " "	v Črni gori	214.000 " "
v Ožji Srbiji	311.000 " "	v Stari Srbiji (Kosmetu)	112.000 " "

Zelo zanimive so številke družbenega proizvoda iz leta 1952 v primerjavi z gornjimi iz leta 1964; to je 12 let pozneje:

V Sloveniji okrog 110.657 st.din (povečano: 5.47 krat); v Hrvaški 84.475 st.din (povečano: 4.48 krat);

v Vojvodini	okrog 47.570 st. din (povečano: 7.61 krat)	Makedonija	okrog 35.960 (povečano: 6 krat)
v Ožji Srbiji	50.568 (" 6.2 krat)	Črna gora	30.600 (" 6.9 krat)
v Bosni in Hercegovini	45.317 (" 4.8 krat)	Stara Srbija (Kosmet)	25.516 (" 4.3 krat)

Po eni strani je to zvišanje rezultat padanja kupne moči dinarja, po drugi pa je treba priznati, da je produkcija, od- nosno narodni dohodek zelo zrasel, vendar neenako.

Da bi v približnem razmerju prišli do bolj stvarnih števil, so dinarji spremenjeni v dolarje in sicer po tečaju \$1 : 300 din v letu 1952 in \$1 : 1200 din v letu 1964; tako dobimo:

V Sloveniji je družbeni proizvod na prebivalca zrasel od 368.- na 501.- dolarjev = 1.36 krat	V Bosni in Hercegovini je družbeni proizvod na prebivalca zrasel od 151.- na 181.- dol. = 1.20 kra
v Hrvaški 281.- 314.- = 1.12	v Makedoniji 120.- 181.- = 1.50
v Vojvodini 158.- 298.- = 1.88	v Črni gori 102.- 179.- = 1.76
v Ožji Srbiji 168.- 259.- = 1.54	v Stari Srbiji (Kosmetu) 85.- 93.- = 1.09

VSAKA STVAR STANE - TUDI SAMOSTOJNOST

Prispevki Slovenije skupni državi so vzbujali živahne komentarje že v predvojni Jugoslaviji. Fran Erjavec je v svoji knjigi "Slovenija in Slovenci" iz leta 1940 na straneh 90 in 91 ugotovil, da vsi izdatki, odpadajoči na Slovenijo (t. j. takratno Dravsko banovino) znašajo le pičlih 800 milijonov dinarjev, medtem ko znašajo dajatve milijardo in 53 milijonov dinarjev, ali 13% vsega državnega proračuna; prebivalstvo pa je takrat zavzemalo le 7.9% Jugoslavije.

Davčna obremenitev na prebivalca je znašala v Sloveniji letno okoli 870 dinarjev, v drugih pokrajinah pa 450 din. Erjavec je sicer menil, da je taka davčna obremenitev v Sloveniji posledica ostrejšje in bolj urejene davčne uprave pri nas, pozabil pa je povedati, da je bil tudi takrat pri nas narodni dohodek in s tem družbeni proizvod znatno višji od onega na jugu. Letno je prispevala Slovenija skupnosti od 200 do 250 milijonov dinarjev, ali 4 do 5 milijonov dolarjev.

Leta 1938 (Statist. God. 1938/39) je narodni dohodek Jugoslavije znašal 46.8 milijard predvojnih dinarjev, ali 936 milijonov dolarjev; od te vsote lahko računamo na Slovenijo 7.6 milijard dinarjev narodnega dohodka, ali 152 milijonov dolarjev. In od teh 152 milijonov dolarjev je Slovenija izplačala skupnosti odnosno skupni državi 4-5 milijonov dolarjev (\$1 = 50.- din).

Leta 1938 je bilo gospodarstvo Jugoslavije po večini v privatnih rokah. Od leta 1945 pa je jugoslovansko gospodarstvo socialistično; t. j. v rokah družbe odnosno režima. Družbeni proizvod, ki je znašal l. 1964 za celo Jugoslavijo 61 milijard novih dinarjev, pripada z nad 48 milijardami družbenemu in le z okrog 13 milijardami privatnemu sektorju. Seveda pa je družbeni proizvod, odnosno amortizacija in narodni dohodek, računani na drugačen način od predvojnega.

Od skupnega narodnega dohodka v Jugoslaviji l. 1964, ki je znašal nekaj manj od 56 milijard novih dinarjev, je 9 milijard narodnega dohodka dosegla Slovenija. V dolarjih ta vsota znaša 754 milijonov dolarjev, od katerih je Slovenija prispevala skupni državi okrog 120 milijonov dolarjev.

Čeprav je osnova za preračun narodnega dohodka odnosno družbenega proizvoda danes popolnoma drugačna od predvojne, je razlika med letnim prispevkom 5 milijonov dolarjev pred vojno in 120 milijoni dolarjev l. 1964 tako velika, da teh zneskov ni mogoče primerjati.

Prav take in tem podobne številke so dale obilo materiala g. Francu Jezi za njegovo knjigo "Nova tlaka slovenskega naroda" (1959) in pa časopisu "Slovenski državi", ki zagovarja samostojnost Slovenije.

Ne spuščajoč se v presojo pravilnosti ali nepravilnosti in možnosti obstoja samostojne Slovenije, je pa treba v go- spodarsko-finančnem pogledu pripomniti sledeče:

- 1) Med razne skupne potrebe, ki so danes v pristojnosti zveznih oblasti, je treba predvsem omeniti zunanjo politi- ko in narodno obrambo z obmejno stražo; v primeru, da postane Slovenija samostojna, bo morala sama skrbeti za te potrebe.
- 2) Z izstopom iz federacije bi Slovenija morala prevzeti tudi del dolgov doma in v inozemstvu.
- 3) Tudi v samostojni Sloveniji bo treba skrbeti za nezadostno razvita področja, poleg tega pa bi s samostojnostjo prišlo takoj še do drugih vprašanj in potreb, to pa z ozirom na novi položaj.
- 4) Sloveniji bi bile v takem slučaju prav tako potrebne investicije za večje objekte, toliko bolj, ker bi morala skr-

beti v takem slučaju sama zase.

Zato kaže, da bi Slovenija v trenutku svoje samostojnosti krvavo rabila najmanj 12,7% svojega letnega družbenega proizvoda za svojo upravo, za zunanje zadeve, za varnost meja in narodno obrambo, denar za svoj del dolgov, za pomoč svojim nezadostno razvitim področjem in investicije za nove objekte, prepotrebne samostojni državi. Zelo verjetno pa bi potrebe znatno presegle to vsoto.

Samostojna Slovenija nas torej ne bi rešila teh izdatkov - vsaka stvar stane, tudi samostojnost. Ta bi stala verjetno več kot 120 milijonov dolarjev letno in še vedno bi bilo veliko vprašanje, ali lahko svojo samostojnost odramimo, kar seveda presega meje tega članka.

Značilno pa je, da so ti podatki, sicer le v obliki odstotkov, prišli iz ust najvišjega slovenskega predstavnika oblasti in stranke in to v trenutku, ko spet raste pomen in oblast "Sveta narodov". Te številke so bile vse dosedaj skrbno skrite očem navadnega državljana. Kot je znano, ima Svet narodov po 20 poslancev iz vsake republike in po deset iz Vojvodine in Kosova, kar pomeni skupaj 140 poslancev.

Dejal bi, da raste pomen vsake republike in vsake etnične skupnosti v odnosu na federativno državno ureditev in seveda raste tudi pomen vsot, katere vsaka republika prispeva skupnosti. V Jugoslaviji je že nekaj let v teku gospodarska reforma, ki počiva na samoupravljanju podjetij in sploh vseh aktivnosti. Politično podjetje, ki živi od subvencij, ne daje pa koristi, ali pa le malenkost, ne sme imeti pravice obstoja v tržnem gospodarstvu. Jasno je, da prihaja do sporov med komunistično ideologijo in gospodarsko stvarnostjo in ni se čuditi Rankovičevemu uporu in njegovih somišljenikov reformatorski skupini. Ta upor so zadržali, toda koliko drugih ideologov se bo še skušalo upirati v bodočnosti?

In vendar je edina pot rešitve v iskreno in pošteno izvedeni gospodarski reformi - kateri mora slediti tudi politična reforma. Nekaj se premika, vendar so koraki postopni in obotavljajoči. +)

Značilna je Kavčičeva izjava, da po letu 1970 dajatve skupnosti ne bodo presegle 11% družbenega proizvoda. To pomeni, da bodo prispevki znižani in bolj urejeni, kar bo omogočalo višjo in bolj hitro rast družbenega proizvoda in narodnega dohodka po prebivalcu in s tem tudi višjo življensko raven posamezne republike. Jasno je, da kdor zasluži več, mora tudi plačati več, vendar mora v njegovem žepu ostati še toliko, da se tudi njegova življenska raven dviga sorazmerno s pridnostjo in učinkovitostjo. Le tako bodo državljanji vsake republike zadovoljni, zvezi pa bodo zagotovljena potrebna finančna sredstva.

+ Tudi na pravkar končanem kongresu Komunistične zveze Jugoslavije ob 50-letnici ustanovitve partije je Tito energično odbil vsako liberalizacijo izven komunistične zveze, vendar pa načelno dovoljuje večjo sproščenost v vrstah komunistične zveze, ki je in ostane "voditeljica in učiteljica narodov Jugoslavije".

ŠTIRISTO MILIJONOV DIN ZA KANIN (Od našega dopisnika)

Videti je, da se je vprašanje tujskega prometa v gornji Soški dolini pomaknilo za korak naprej. Kot dopolnilo članka v februarjem KLICU TRIGLAVA, morem poročati, da so v Bovcu (pod Kaninom) ustanovili konzorcij za Alpski turistični center v središču gornjega Posočja. Doslej je v ta konzorcij pristopilo 22 gospodarskih organizacij, ki so že zagotovile 10 milijonov NDin investicijskega kapitala, ostanek kreditov pa pričakujejo od domačih in tujih bank ter poslovnih partnerjev članov konzorcija. Kot prvi korak bodo gradili hotel v Bovcu za 5500 postelj, s pripadajočimi tujsko prometnimi objekti, dalje žičnico na Kanin in objekte za zimski šport,

ki bi nudil razvedrilo za 5000 smučarjev in drugih turistov hkrati. Strošek za celotni projekt je 400 milijonov NDin. Tako je videti, da je prodrli širši načrt.

Kot sem poročal, so bile 21. marca skakalne tekme v Planici. Odprli so novo skakalnico. Wolf iz Vzh. Nemčije je postavil nov svetovni rekord (165 m). Peter Stefančič iz Kranja pa je zboljšal jugosl. rekord s skokom 150 m. Tekmovalo je 54 tekmovalcev iz 13 držav, a navzočih je bilo zadnji dan tekem 45.000 gostov.

Do svetovne vojne Planica ni imela resnega tekmeca, toda po njej so ji pričele konkurirati Nemčija, Avstrija in Norveška. Zato je bila zgraditev nove skakalnice nujnost.

Merlakova:

SKRIVNOST DREVESA

Cena: Avstrija Sch 40, Italija Lt 1000, drugod \$2,00

IZŠLO:

Zbirka proze.

Na prodaj pri Založbi Slov. Pravde (76 Graeme Rd, Enfield Middx., Anglija), w Tržaški knjigarni (V. s Francesco 20, Trst) v Katoliški knjigarni v Gorici (Piazza Vittoria 11), pri Mohorjevi družbi v Celovcu (Viktringer Ring 26), pri H. Pribcu, P.O. Box 7, Kingston ACT 2604 Avstralija) in R. Jurčecu v Buenos Airesu (R. Falcon 4158).

ZAPOZNELI OBRAČUN

Od političnega sodelavca

S tiskovno konferenco, ki jo je "Odbor za pomoč razlaščenecem" v Trstu priredil 15. marca, je javnost končno dobila z merodajnega mesta poročilo o enaintridesetih milijonih lir (in ne o 35 milijonih, o katerih je KLIC TRIGLAVA poročal v marčni številki). Ta odbor je bil ustanovljen leta 1965 in je prevzel skrb za pravično odškodnino 38 posestnikom v dolinski občini, katerim je bila odvzeta zemlja po nizki oblastno določeni ceni.

Iz poročila zadevnega odbora za tiskovno konferenco je razvidno:

Odbor za pomoč razlaščenecem se je od svoje ustanovitve v juniju leta 1965 zavzemal na vseh mestih, da bi lastniki razlaščenih zemljišč v Dolini prejeli večjo, pravičnejšo odškodnino, kakor jo je dotlej odmerjala Ustanova industrijskega pristanišča (EPIT).

Zaradi naftovoda Trst-Južna Bavarska so bila potrebna še obširnejša zemljišča, zato je problem postal še bolj pereč. Odbor se je med drugim zavzemal, da bi bila odškodnina za odvzeto zemljo določena s svobodnim in ne posrednimi pogajanjem med lastniki in ustanovami ali podjetji, ki zemljo potrebujejo. To naj bi odbor tudi dosegel s pogodbo z dne 6.12.1965, s katero je petrolejska družba SIOT pristala, da bo znašala odškodnina povprečno 1.070 lir za kv.m., medtem ko so dotlej plačevali največ 600 lir za kv.m.

Za svoje člane je odbor po tej pogodbi dosegel skupno nekaj nad 16 milijonov lir, odboru pa je družba SIOT priznala 14,958.246 lir odškodnine za razne stroške.

Finančni obračun združenja, kakor poročilo imenuje Odbor za pomoč razlaščenecem, je naslednji:

Dohodki:

Od SIOT kot odškodnina za razne odborne stroške: Lir 14,958.246

Izdatki:

1. Rezijski in pisarniški stroški (najemnine, tisk, luč, telefon, ogrevanje, prevoznine, pisarniške potrebščine itd.) Lir 2,713.815

2. Za delo osebja (Sartori, Krizmančič, Strajn, Metlika, Selj, Ljubo Štoka) Lir 3,367.580

3. Za stroške tehnikov in profesionistov (notarji: dr. Froglija, dr. Pellegrini, dr. Boschini, odv. dr. Morgera, dr. Muscolo, dr. Berdon, dr. Škerk, geom. Dalla Torre) Lir 6,271.295

Skupno izdatkov: Lir 12,352.690

Prebitek odnosno stanje v blagajni: Lir 2,605.556

Na občnem zboru dunajskega Kluba slovenskih študentov so 7. marca sprejeli 11 novih članov in izbrali novi odbor, ki ga sestavljajo Avgustin Malle (ponovno kot predsednik, Avgust Brumnik kot tajnik, in člani M. Grilc, Š. Pinter, Theodor Domej, H. Ogris, M. Messner.

Slovenska skupnost v Trstu je končala z delom na dveh osnutkih za novi statut Slovenske skupnosti. Ta dva osnutka naj bi bila po 13. aprilu, ko poteče rok za vložitev popravkov, predložena občnemu zboru Skupnosti v odobritev.

Prvi osnutek določa notranjo koalicijo med različnimi političnimi skupinami in strankarsko neopredeljenimi člani Skupnosti, drugi pa zunanjo koalicijo med obstoječimi političnimi skupinami.

V zvezi s temi osnutki je vredno opozoriti na dober članek v Novem listu, ki za Veliko noč opozarja, da bo celokupna manjšina slejkoprej nosila posledice neurejenih razmer na Tržaškem. Če pravilno razumem ta nepodpisani, torej uredniški članek, Novi list ni mnenja, da bo politična kriza na Tržaškem že sama po sebi rešena z novim statutom Slovenske skupnosti, ki sicer lahko zagotovi (ali omogoči) primeren delovni okvir. Kaže, da Novi list pravilno opozarja, da je treba vodstvo Slovenske skupnosti organizirati na širših in bolj demokratičnih osnovah, pri čemer morajo priti v vodstvo do izraza Skupnost sestavljajoče skupine, namesto dosedanjih sicer delavnih in požrtvovalnih - politično pa gotovo premalo izkušenih posameznikov, ki jih je v večini prej mogoče smatrati kot dobre uradnike - nikakor pa ne kot politične predstavnike slovenske manjšine. Preneseno imam občutek, Novi list kaže na del krivde za sedanje nemogoče politično stanje na Tržaškem tudi na posamezne skupine, ki niso poskrbele, da bi prišle v vodstvo krovne organizacije najmočnejše osebnosti posameznih skupin.

Poglavitni faktor te krize je seveda še vedno odsotnost Slovenske demokratske zveze, kot organizacije, v Skupnosti. Lani avgusta sem opozarjal, da nasprotniki SDZ omalovažujejo to dejstvo. Zdaj se bojim, da bodo z novim statutom, pri katerem ne bo sodelovala SDZ, položaj samo komplicirali, ker ni govora da bi pozneje SDZ, tudi če bi se položaj izboljšal, vstopila na osnovi 'diktiranega' statuta.

Ali res ni na vsem Tržaškem ali Goriškem neke nevtralne in ugledne osebe, ki bi posredovala med političnimi vodniki in jih pripravila do tega, da bi sedli za skupno mizo in se pomenili? In tam - ne pa v neki politično dvomljivo reprezentativni komisiji - določili osnove, na katerih je novo sodelovanje v Skupnosti možno za bodoče.

Ker zamisel Skupnosti niha med koalicijo in samostojno politično organizacijo, si je glede tega treba priti na jasno in potem striktno graditi na soglasnem sklepu. Ker se zdi koalicija (ali krovna organizacija) edini izhod, naj ima ta močan izvršni odbor (močnih in reprezentativnih skupinskih predstavnikov), morda tudi širši posvetovalni svet, in plačano tajništvo, ki ne more voditi lastne politike ampak mora sprovajati sklepe izvršnega odbora. Nemogoče je, da bi bil tajnik ali člani tajništva obenem politični predstavniki; v danem položaju so to le visoki uradniki Slovenske skupnosti.

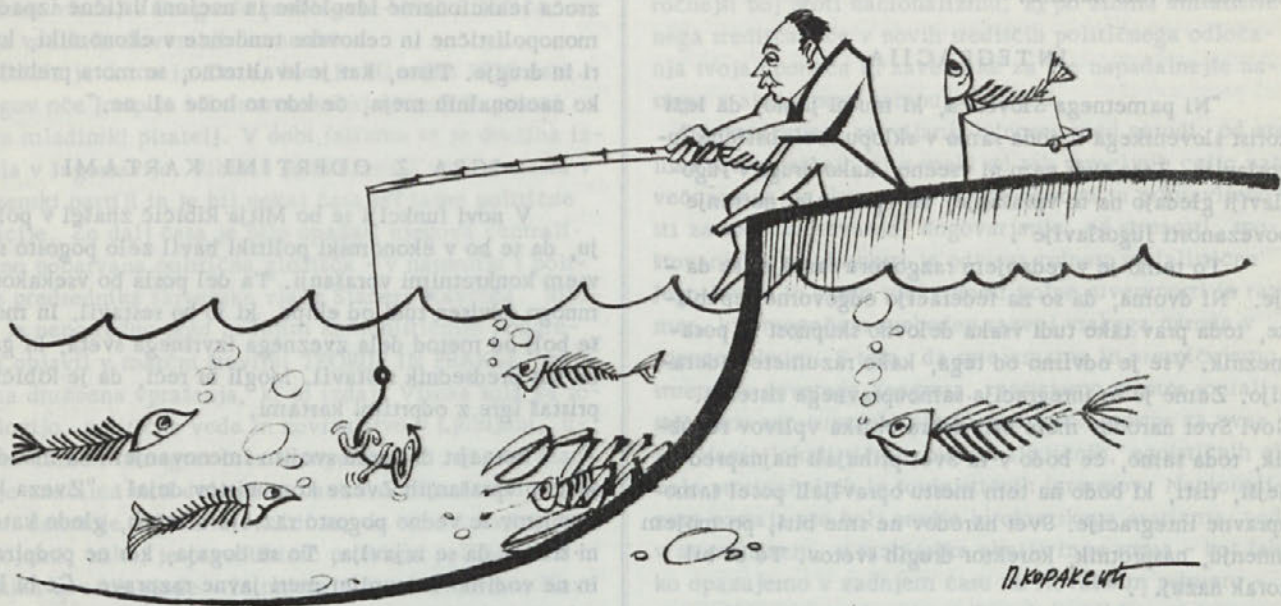
Toda najprej je treba pripraviti politične vodnike, da bodo med seboj govorili.

MANDATARJEV PROFIL

EKONOMSKA POLITIKA

Jugoslavija

Ribič (ič)

Beograjska EKONOMSKA POLITIKA je objavila poleg uvodnega članka o Nalogah in možnostih mandatorja (za predsednika zvezne vlade) tudi neke vrste profil Mitje Ribičiča. Kot čujemo, je ta članek ponatisnil tudi mariborski VEČER. V naslednjem objavljamo prevod iz Ekon. Politike :

'Mitja Ribičič, mandator za sestavo zvezne vlade, je - da tako rečemo - bolj človek politike v politiki kot pa politike v gospodarstvu, ki bo, povsem gotovo, v naslednjih starih letih od njega terjalo največ časa. Na državnih položajih se je poskusil samo relativno kratek čas, namreč ko je bil republiški tajnik za notranje zadeve in član izvršnega sveta Slovenije; mnogo dalj časa je prebil na raznih položajih v Zvezi komunistov, kar je nekako bolj odgovarjalo njegovemu stalnemu komisar-skemu delovanju za časa vojne.

Mitja Ribičič je za svoja leta že star politik, a za položaj predsednika zvezne vlade relativno mlad človek (50 let).

V Sloveniji, - kjer je sicer prebil največ časa svoje politične aktivnosti, (šele ko je bil izbran za člana izvršnega komiteja centralnega komiteja ZKJ je prišel na federacijske položaje), - ga smatrajo za "trdega". Le da je treba v primeru Mitje Ribičiča tega "trdega človeka" posebej razumeti, nikakor ne kot sinonim za močno roko ampak bolj kot značilnost človeka, ki ne

odneha, kadar se nečesa loti; ki ni pretirano nagnjen k skrbnemu iskanju, kaj mislijo "odgovornejši" in "avtoritativnejši", da bi se sele potem odločal. Ta njegova lastnost je bila verjetno tudi vzrok, zakaj so bila letošnja posvetovanja okoli kandidata za predsednika zveznega izvršnega sveta daljša kot običajno, čeprav se je njegovo ime omenjalo v zvezi s tem položajem že precej zgodaj. Čisto možno je, da je Ribičič uporabil ta čas, da jasno določijo, kakšne bodo pozicije tako njega osebno kot predsednika vlade in pozicije ustanove same, na čelu katere bo on stal.

V Sloveniji Ribičič pravitako slovi za človeka, ki mu ni v posebni meri do ohranitve miru v hiši. Nekateri mu štejejo to kot minus, smatrajoč, da mora politik pred vsem posedovati čut za taktiziranje. Drugi pa smatrajo to njegovo pripravljenost, tolči se za svoje prepričanje, kot eno značilnih lastnosti revolucionarja-ustvarjalca. Kakorkoli že, težko je najti vsaj eno od značilnih političnih dogajanj, v kateri Ribičič ne bi bil angažiran. Ako pa bi iskali le neko ožjo značilnost njegovega političnega delovanja, sta potem to najbolj verjetno Zveza komunistov kot politična organizacija v naši družbi in - v upanju, da se ne motimo - odnosi v federaciji.

Ta drugi vtis je morda posledica dejstva, da so uredniki Ekonomske politike imeli svoje dni razgovor s sedanjim kandidatom za predsednika zveznega izvršnega sveta.

Pogovor (objavljen v št. 784 od 8. aprila 1967) se je vršil v času zaskrbljenosti slovenskih izobražencev za "usodo" slovenskega naroda, pa je bil logično v dokajšnji meri posvečen tudi odnosom v federaciji. Ob tej priliki je Mitja Ribičič na vprašanje glede tedaj modernih tez o "neodvisni Sloveniji" prožil odgovor, ki je toliko kategoričen kolikor tudi zanimiv:

INTEGRACIJA

"Ni pametnega Slovenca, ki mu ni jasno, da leži korist slovenskega naroda samo v sklopu socialistične Jugoslavije. Zato tudi nam ni vseeno, kako drugi v Jugoslaviji gledajo na to vprašanje, na vprašanje notranje povezanosti Jugoslavije".

To temo je v tedanjem razgovoru razvijal še dalje. "Ni dvoma, da so za federacijo odgovorne republike, toda prav tako tudi vsaka delovno skupnost in posameznik. Vse je odvisno od tega, kako razumete federacijo. Zame je to integracija samoupravnega sistema. Novi Svet narodov more biti dobra oblika vplivov republik, toda samo, če bodo v ta Svet prihajali najnaprednejši, tisti, ki bodo na tem mestu opravljali posel samoupravne integracije. Svet narodov ne sme biti, po mojem mnenju, nasprotnik, korektor drugih svetov. To bi bil korak nazaj..."

Že v prejšnjih letih je Mitja Ribičič v svojih razmišljanjih posvečal tej tezi, kaj naj kdo dela v federaciji. Zanimivo je, s te točke gledanja, njegovo stališče leta 1965 neposredno po 8. kongresu ZKJ in 6. kongresu Zveze komunistov Slovenije, na katerem je bil izvoljen za člana izvršnega komiteta CK ZKS. Govorili so o nalogah komunistov. Tedaj je Ribičič dejal:

"Komunisti Slovenije imajo večjo odgovornost in obveznost (ne pravice) kot pa ostali komunisti, in to zaradi bolj razvitih proizvodnih sil in od tod bolj razvitih samoupravnih odnosov na eni strani in zaradi ravnotežja med gospodarsko-ekonomskim in kulturnim nivojem republike na drugi strani."

Ugotovili smo že, da so v političnem delovanju Mitje Ribičiča zavzemala vprašanja gospodarstva najmanj prostora. Zato je on v glavnem nov človek za vse tiste, ki bi se hoteli oddahniti pri iskanju odgovorov na to, kakšno je njegovo mišljenje, recimo o deviznem sistemu, o politiki cen, o usodi državnega kapitala ali kakem drugem našem perečem gospodarskem vprašanju.

Dolgo časa je bil poslanec v republiški in zvezni skupščini, toda v njegovih skupščinskih nastopih ni bilo prvega mesta za ekonomska vprašanja, četudi je po drugi strani povsem lahko predvidevati, da ga je - kot vse naše ostale politične delavce - ta gospodarska tematika morala v dobri meri zaposlovati. To je med drugim tudi moč videti iz nekkih njegovih nastopov - v izdaji "Aktualni pogovori" recimo, v maju 1967. Tedaj je še bil za-

poslen v CK KPS, pa so se njegove besede nanašale toliko na Jugoslavijo kot tudi na Slovenijo:

"Večnarodni državi, ako je majhna, škoduje, če obstoja prepričanje, da jo je treba zavarovati, zapreti, se boriti proti vplivom drugih gospodarstev, drugih kultur, jezikov. To bi bil konservativizem. Takšno stališče povzroča reakcionarne ideološke in nacionalistične izpade, monopolistične in cehovske tendence v ekonomiki, kulturi in drugje. Tisto, kar je kvalitetno, se mora prebiti preko nacionalnih meja, če kdo to hoče ali ne."

IGRA Z ODPRTIMI KARTAMI

V novi funkciji se bo Mitja Ribičič znašel v položaju, da se bo v ekonomski politiki bavil zelo pogosto s povsem konkretnimi vprašanji. Ta del posla bo vsekakor mnogo odvisen tudi od ekipe, ki jo bo sestavil. In morda še bolj od metod dela zveznega izvršnega sveta, ki ga bo on kot predsednik sestavil. Mogli bi reči, da je Ribičič pristaš igre z odprtimi kartami.

Petnajst dni pred svojim imenovanjem za mandatorja je o vprašanih Zveze komunistov dejal: "Zveza komunistov še vedno pogosto razsoja o rečeh, glede katerih ni treba, da se izjavlja. To se dogaja, ker ne podpiramo in ne vodimo v dovoljni meri javne razprave. Če bi bili vsi sporazumi javni, kdo bi se drznil jih že naslednjega dne kršiti?"

Ne bi mogli reči, da ta zamisel ne bi veljala tudi za metodo dela Zveznega izvršnega sveta, zaključuje Ribičičev profil EKONOMSKA POLITIKA.

KRONIKA

Na občnem zboru Slovenskega ljudskega gibanja v Trstu, 30. marca, je bil izbran novi odbor: Simčič, Čtefančič, Tul, Petaros, Maver, Kocjančič, Krapež, Pahor, Štoka, Valenčič, Mljač, Sosič, Peterlin, Danev. V nadzorni odbor so prišli Poštovan, Bajc in Artač.

Politična resolucija zavrača in obsoja osebne napade na člane gibanja (v zvezi z dolinsko afero; op.), apelira na strpnost med Slovenci in se zavzema za raznoličnost nazorskih in drugih pogledov v javnih zadevah, vendar pa - kolikor je razvidno iz obvestil, ki so nam na razpolago - ne daje kakšnih konkretnih misli za prebroditev politične krize na Tržaškem.

Slovenska levica, ki je bila formirana za lanske upravne in politične volitve na Tržaškem in Goriškem, je postala politična stranka.

V maju mesecu bodo blagoslovili temeljni kamen za poslopje Slovenika v Rimu. Zbranih je toliko sredstev, da lahko prično z gradnjo.

V Parizu so našli umorjenega Andra Lončariča, ki je bil trn v očeh Udbe. Sklepajo da gre za političen umor.

Mandatarjavi zmedeni pojmi

Od našega dopisnika

Tkzv. Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije je za novega predsednika zveznega izvršnega sveta (zvezne vlade) v Beogradu predlagala Mitjo Ribičiča, enega vodilnih slovenskih komunistov.

Ribičič je doma iz Trsta, kjer je bil rojen 1919. leta. Njegov oče Josip je bil osnovnošolski učitelj in precej znan mladinski pisatelj. V dobi fašizma se je družina izselila v Jugoslavijo. Ribičič je zavzemal visoka mesta v slovenski partiji in je bil nekaj časa šef tajne politične policije. Že dalj časa je bilo opažati njegova centralistično pobarvana politična gledišča - v nasprotju s politiko predsednika slovenske vlade Staneta Kavčiča. Ribičič je neposredno pred zadnjim komunističnim kongresom objavil v marčni številki TEORIJE IN PRAKSE, revije za družbena vprašanja, ki jo izdaja Visoka šola za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, uvodni članek "Kongres brez kompromisov". V tem članku je značilen tisti del, ki se bavi z narodnostnim problemom današnje Jugoslavije. Zdi se, da to v dokajšnji meri pojasni, zakaj je prav Ribičič prišel na položaj predsednika zvezne vlade - in morda tudi, zakaj Stane Kavčič ni bil predviden za članstvo - ali ni sprejel mesta - v novem izvršnem odboru Predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije.

Zadevni del omenjenega uvodnika se dobesedno glasi:

"Drugi izvir moči in trdnosti ZKJ in družbe je dosledno uresničevanje in razvijanje načela samoodločbe narodov, njihova polna, neomejena suverenost, vodilna vloga delavskega razreda v narodu, boj delavske avantgarde za svobodni socialistični razvoj naroda in graditev takih oblik mednacionalnih odnosov, v katerih lahko narodi vse šire uveljavljajo svoje napredne težnje. Kakor je Lenin opozarjal Poljake, da ne morejo samoodločbe dati samo delovnemu človeku, temveč jo morajo dati tudi narodu, tako smo tudi mi zapisali v dokumente devetega kongresa, da nismo samo zveza samoupravljalcev, pač pa tudi federacija suverenih narodov in enakopravnih narodnosti. Temelj resnične svobode, suverenosti in enakopravnosti naroda je družbeni in ekonomski položaj delovnega človeka in narobe, družbeni položaj delovnega človeka ne more dobiti socialistične vsebine, če ne uresničimo svobode in suverenosti narodov. Petdesetletna zgodovina KPI - ZKJ dokazuje, da je bila močna in zasidrana v množicah takrat, kadar je stala v vrstah boja za narodno enakopravnost in suverenost, kadar ni podcenjevala nacionalnega momenta, kadar ni nasedala lažnemu internacionalizmu in kozmopolitizmu, kadar se je zavedala družbene nevarnosti unitarističnih zamisli in teženj po vodilni naciji.

Deveti kongres bo zaradi aktualnih zapletov in pojavov z vso resnostjo obravnaval mednacionalne probleme,

vnesel bo v odnose med narodi sveže prvine samoupravnih odnosov, obenem pa pripravil komuniste za dolgoročnejši boj proti nacionalizmu, ki po zlomu unitarističnega središča išče v novih središčih političnega odločanja svoja oporišča in zaveznike za vse napadalnejše nastope v akciji proti samoupravljanju.

Od nadaljnjega razvijanja odnosov med narodi, od zrelosti socialističnih sil v vsaki od teh temeljnih celic naše večnacionalne skupnosti, od sposobnosti in pripravljenosti za sporazumevanje, dogovarjanje, od strpnosti, spoštovanja in solidarnosti je odvisna trdnost socialistične Jugoslavije in s tem tudi trdnost polne suverenosti in razmer, ki omogočajo svoboden razvoj vsakega naroda v njenem okviru. S tem, da sprejemamo in uresničujemo smernice devetega kongresa, razširjamo prostor socialističnemu samoupravljanju in zožujemo prostor za uveljavljanje lokalističnih, nacionalističnih, egoističnih ali celo protinarodnih in šovinističnih interesov. Nacionalizem postaja vse bolj orodje birokratskega etatizma; vodi v avanturizem, v razbijaške akcije in se mora - kot lahko opazujemo v zadnjem času na slovaškem primeru - vse bolj povezovati z zunanjimi dejavniki proti interesom lastnega delavskega razreda in naroda. Z bojem proti nacionalizmu na vseh ravneh obenem najbolje krepiamo trdnost in nedotakljivost samoupravno organizirane socialistične skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, to pa je v duhu dokumentov devetega kongresa prvi pogoj za neodvisnost in svoboden razvoj vsakega naroda in vseh delovnih ljudi Jugoslavije."

SVOBODNA Č. S. R.

Od našega dopisnika

Pod vtisom sovjetske invazije in priliva novih beguncev po avgustu 1968 skušajo češki in slovaški begunci po svetu doseči združitev in skupno organizacijo vseh, ki jih je usoda zanesla v tujino. Začeli so ustanavljati "Naardenske odbore", ki se imenujejo po kraju na Holandskem, kjer je Jan Amoš Komensky pred tristo leti preživel svoje lastno izgnanstvo.

Zastopniki teh odborov z vsega sveta so se zbrali v času od 27. do 29. marca prav v Naardenu z namenom, da bi koordinirali delo v tujini in vzpostavili zveze z demokrati doma. Zanimivo je, da so se novemu gibanju pridružili tudi izgnani komunisti (bivši?).

O naardenskem sestanku bomo poročali.

Več lahko zveste o Ribičiču iz Sirčevih spominov "Nesmisel in smisel", ki so na prodaj v slov. knjigarnah v Trstu, Gorici, Celovcu in Munchenu, pri založnici Pika Print Ltd, ter pri T. Kremžarju (11047-110 St., Edmonton, Alta, Kanada) in P. Borštniku (1614 E 300 St., Wickliffe, Ohio, USA.) L 1100.-, DM 7, \$ 3, 13/9.

KULTURA IN OMIKA

Precej hrupa je povzročil v Jugoslaviji načrt beograjskega Generalexporta, časopisa BORBE in francoske tvrdke "Europe I", da bi v bližini Zadra zgradili največjo komercialno radijsko oddajno postajo v Evropi. Moč tega oddajnika naj bi bila nič manj kot 1.200 kW, oddajal pa bi naj tkzv. "ekonomske propagande" (t.j. oglaševanje) za Italijo. JRT (Jugoslovanski radio in televizija) je proti temu načrtu protestirala pri jugoslovanski zvezni vladi v Beogradu (tkzv. zveznem izvršnem svetu) ter Upravi za radijske zveze. Zastopniki jugoslovanskega radia in televizije so imenovali to postajo "piratsko" ali "gusarsko", nezakonito in v nasprotju z mednarodnimi tehničnimi predpisi.

Težava je bila zlasti v tem, da se je Makso Dakič, direktor Uprave za radijske zveze, ki je organ zvezne vlade, javno izjavil v prid načrta. JRT mu je zabrusila, da s tem krši mednarodne dogovore, ki jih je sam podpisal v imenu Jugoslavije. Zaenkrat ni poročil, kako se je končala ta radijska vojna, toda bralcem časopisov doma se je gotovo zdelo imenitno, ko so brali nasprotujoče izjave zveznih faktorjev o tako važnem področju kot je radio. Jasno je namreč, da je nekomu verjetno prišlo na pamet, da bi mogli tudi drugi odpreti vrata "gusarskim" radijskim postajam, ki bi oddajale poleg "ekonomske propagande" še kaj drugega za poslušalce v Jugoslaviji.

OBLEČENI SLONI NA BOJIŠČU

Ilustrirani tedni FRONT je začel izhajati tudi v slovenščini. Pomanjkanje prevajalcev tega srbohrvaškega časopisa pa je tako, da bi bila potrebna krepka FRONTA (in ne "front") za obrambo slovenskega jezika. Čeprav urednik trdi, da gre predvsem za težave prevajanja strokovno-tehničnih izrazov, bi primerè, ki jih je navedel Marjan Kunej v DELU, težko smatrali za take izraze. Recimo: ... Makedonci niso vedeli, da Indusi uporabljajo na bojnem polju oblečene slone (pravilno: Makedonci niso vedeli, da Indijci uporabljajo posebej za boj izšolane slone; "obučeni" pomeni v sloveščini "izšolani" in ne "oblečeni"). ... O akcijah obveščevalnih služb ne zvemo samo iz biblijskega izročila, temveč tudi iz drevesnih (srbskohrvatsko: drevnih, kar pomeni v sloveščini starodavnih) napisov v kamnu in papirusih... Roke k sebi od Makedonije! ... Itd. itd.

FILM: Končan je "Sarajevski atentat" režiserja Fadila Hadžića. Premiere filma v Sarajevu se je udeležil eden od obeh še živečih članov atentatorske skupine Cvetko Popović. Film so prodali v več dežel, vključno Italijo in Brazilijo.

Zastopniki "Jugoslavija filma" in družbe Common-

wealth United Corporation" iz New Yorka so pred kratkim sklenili odkupno pogodbo za film "Bitka na Neretvi" za ameriško tržišče. Ameriška družba je za odkup plačala minimalno garancijo 700.000 dolarjev in se obvezala, da bo izdelala 250 kopij filma na traku normalne širine. V "Jugoslavija filmu" pravijo, da so z denarjem, ki ga je prinesla prodaja filma v ZDA, povrnjeni vsi stroški snemanja tega monumentalno partizansko-propagandnega giganta, ki so jih krila jugoslovanska podjetja in drugi investitorji.

V Piranu so snemali ameriško komedijo "Ljubimkanje", v kateri je med drugimi igral tudi George Hamilton, nekdanji prijatelj starejše hčerke bivšega ameriškega predsednika Johnsona.

V podjetju "Viba film" je odstopil dosedanji direktor France Štiglic, ker se hoče posvetiti svojemu osnovnemu poklicu - režiji. Na njegov položaj je prišel Dušan Povh. "Viba film" je tudi prevzel celotno tehnično opremo slovenske proizvodnje nekdanjega Filmservisa, ki je zaradi nerentabilnega in slabega poslovanja prišel v stečaj. Po več kot dveletnih pogajanjih z vsemi mogočimi faktorji, vključno tkzv. Izvršnim svetom Slovenije, t.j. slovensko vlado, je "Viba film" odkupil Filmservis za tri in pol milijona dinarjev. Toda "Viba film" ni prispeval niti vinarja, ker je dobil posojilo dveh milijonov, katerega obresti in anuiteto bo prva tri leta plačeval Izvršni svet. Milijon je prispeval Sklad SRS (Socialistične republike Slovenije) za pospeševanje in predvajanje filmov, pol milijona pa je plačala RTV Ljubljana za tehnične usluge, ki jih nudi podjetje.

ŠOLSTVO: Na ljubljanski univerzi je letos vpisanih 9.414 študentov, kar je 10.4% več kot lani. Posebna značilnost tekočega akademskega leta je, da je narastel vpis na fakultete za filozofijo, pravo in ekonomske vede. Med rednimi študenti prvega letnika jih je največ iz Ljubljane, najmanj pa iz Pomurja in Dolenjske. Študentov iz drugih republik v Jugoslaviji je 7.3%, iz tujine pa 1.1%.

Gimnazija v Ptujju bo letos proslavila stoletnico obstoja. Dogodek sovpada s proslavo 1900-letnice mesta Ptuj.

KNJIŽNI TRG: V tisku je prva od petih knjig Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Obsegala bo nekaj nad 20.000 gesel in podgesel od črke A do H. Prednaročniška cena je 150 N din (£5 ali \$12). Slovar bo zajel celotno besedišče slovenskega sodobnega knjižnega jezika, to je nekako od 1.1900 do danes, upoštevano pa bo tudi besedišče slovenskih klasikov iz 19. stoletja. Slovar bo nastal iz skoraj treh milijonov zapiskov, ki ji je Inštitut za slovenski jezik pri Slovenski akademiji zbiral nad 20 let. V uredniškem odboru slovarja sodeluje okrog 20 honorarnih sodelavcev in 90 terminologov.

"Mladinska knjiga" je izdala delo dr. Vojana Rusa "Sodobna filozofija med dialektiko in metafiziko", ki obravnava delo filozofov v postheglovski sodobni filozofiji.

SPECTATOR

Pred Domom sindikatov v Beogradu so se 11. marca nabrali črni mercedesi, v veliki dvorani pa so se popoldne zbrali delegati na prvi seji 9. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. Praznovali so petdesetletnico partije in poslušali dolg Titov govor, ki je po svoje orisal razvoj teh let.

Poudarjal je pravilno nacionalno politiko KPJ že v predvojnih letih ter njeno neodvisnost med vojno in po vojni. Zamisel o graditvi Jugoslavije kot socialistične države je bila v začetku pod vplivom sovjetske teorije in prakse po prosti izbiri. Skušali so uresničiti splošno kolektivizacijo kmetijstva in spraviti vse družbene procese pod kontrolo države. "Toda naša partija je pravočasno opazila nevarnost težnje po etatizaciji družbe" in po izkušnjah spopada s stalinizmom sprevidela, da bi etatizacija preprečila resnični socialistični razvoj države. Tako so "na podlagi marksistične analize" prišli do samoupravljanja.

Tito je poudaril internacionalizem KPJ in se spomnil nedolžnih žrtev partije v Stalinovih čistkah. Potem je v daljšem poglavju obdelal spor s socialističnim taborom, ki je nastal, ker Stalin ni priznaval specifičnosti jugoslovanskega razvoja in je v neodvisnosti in samostojnosti partije videl nevarnost za obstoječe odnose med socialističnimi državami. Če se danes spominjamo tega najtežavnejšega obdobja, "ne delamo tega zato, ker bi hoteli razplameniti stare strasti in sovraštvu zoper kogarkoli". V odnosih med socialističnimi državami se načelo internacionalizma še zmeraj včasih zlorablja. "V imenu dozdevnih višjih interesov socializma skušajo celo upravičiti odkrito kršitev suverenosti socialistične države in uporabo vojaške sile za preprečevanje njenega samostojnega socialističnega razvoja. Takšno pojmovanje internacionalizma ima hude posledice za komunistične partije in druga "napredna gibanja".

Tito je pozdravil tuje delegate in izrazil obžalovanje, da "so nekatere partije socialističnih držav - tudi KP Češkoslovaške - odpovedale udeležbo svojih delegacij". KPJ je vedno izpolnjevala svojo internacionalistično dolžnost, ne glede na žrtve. "Navajeni smo, da nam teh žrtev ne priznavajo," toda to še bolj dviga ugled ZKJ v očeh naprednega sveta, je dejal Tito.

STO STRANI MODROSTI

Naslednjega dne dopoldne je Tito na prvi delovni seji kongresa razložil svoj referat o aktualnih notranjih in mednarodnih problemih in vlogi ZKJ v socialističnem sistemu samoupravljanja. Besedilo referata, ki ga je bilo za 100 tiskanih strani, so delegati dobili že prej in jim ga ni bilo treba poslušati.

Tito je dejal, da kongres poteka v času, ko je položaj v svetu zelo zapleten. Naša dežela si prizadeva, da prispeva k zmanjšanju napetosti in ohranitvi miru. Povečalo se je tudi število dežel, ki si prizadevajo, da bi jim priznali ustrezno vlogo v mednarodnem življenju in

da bi svoje odnose z drugimi državami razvijale na enakopravni osnovi. Ta gibanja pa so seveda zadela na krčevit odpor sil imperializma in hegemonizma. Vendar so pozitivna prizadevanja dveh velesil, da se izogneta medsebojni konfrontaciji, ker se tako zmanjšuje nevarnost splošne vojne. Socialistična Jugoslavija se je vedno zavzemala za popuščanje mednarodne napetosti in za politiko aktivne miroлюбne koeksistence. Zavzemala se je za dekolonizacijo v Afriki, Aziji in drugod, za pomoč deželam v razvoju, odločno je nastopila proti vojni ZDA v Vietnamu, obsodila agresijo Izraela zoper arabske države in zavrnila je akcije, katerih cilj je, da se onemogoči narodoma Češkoslovaške, da sama odločata o graditvi socializma.

Jugoslavija bo nadaljevala s svojo politiko sodelovanja z vsemi državami na podlagi enakopravnosti, ne glede na razlike v družbenih sistemih. Tako ima zelo dobre odnose z Italijo, Avstrijo, Francijo, Veliko Britanijo in drugimi evropskimi deželami. Odprava viz z mnogimi deželami priča o razvoju teh odnosov. Nova konferenca neuvršenih in drugih dežel bo eden korakov v naporih, da se zmanjša napetost v mednarodnih odnosih. Datum za to konferenco ni važen, pač pa so važne temeljite priprave zanjo.

Tito je potem govoril o mednarodnem revolucionarnem in delavskem gibanju. Zavzel se je za sodelovanje z vsemi partijami in naprednimi gibanji na osnovi enakopravnosti.

Mnogo problemov nismo rešili, je dejal Tito, in eden od teh je brezposelnost. Ker se nismo borili zadosti odločno za odpravo teh problemov in drugih anomalij, je prišlo do nezadovoljstva, ki je pri gotovem številu ljudi privedel do nezaupanja v socialistični samoupravni sistem. Po drugi strani razni nacionalistični elementi, ustaši, četniki in belogardisti, povezani z najbolj reakcionarnimi cerkvenimi krogi razpihujejo nacionalizem in šovinizem in se odkrito bore proti graditvi socializma. Komunisti se morajo zdramiti in začeti boriti proti sovražnikom naše stvarnosti. Socialistična demokracija ne pomeni, da se ZKJ odpoveduje idejno političnemu boju.

Tito se je tudi zavzel, da bi med člani ZKJ bilo več delavcev in mladine.

Ob koncu je najavil, da bo novo predsedstvo imelo svoj izvršni biro, ki bo sestavljen iz 15 članov: predsednik ZKJ, po dva člana iz vsake republike in po eden iz dveh pokrajin. "ZKJ potrebuje močan izvršilni organ predsedstva, ki bo delal kolektivno in v katerem ne bo noben prvi, drugi, ali tretji; delovali bomo kolektivno," je obljubil Tito in žel gromko odobravanje kongresa.

Potem je kongres zasedal dva dni v komisijah, v katerih so se zvrstili govori mnogih delegatov. Vnaprej je kongres postavil redakcijske odbore, ki so delali osnutke resolucij, in določil poročevalce komisij, ki naj bi kongresu poročali,

o čem so komisije razpravljale. Največ delegatov je sodelovalo v komisiji "za razvoj družbeno ekonomskih odnosov", o kateri je poročal Danilo Kekić, ki je povedal, da je bilo predloženih 58 popravkov k predlogu resolucije, od katerih je bilo 10 sprejetih v celoti, 3 delno, 35 pa jih je bilo zavrženih.

"KOMPENZACIJA" NERAZVITIM

Pozornost so posvetili krepitvi položaja proizvajalcev v družbeni reprodukciji in se zavzeli za hitro uresničevanje reforme. Vsi so bili za krepitev materialne osnove samoupravljanja. Neposredni proizvajalci naj bi odločali o plačah in vlaganjih, oziroma naj bodo "odločujoč dejavnik v razširjeni reprodukciji" in naj "bistveno vplivajo na celotno delitev društvenega proizvoda". Gospodarstvo je preveč zadolženo in banke imajo še vedno preveč vpliva. Več delegatov je opozarjalo, da se je poslabšal položaj kmetijstva. Vsi so podprli integracijo v gospodarstvu, o "solidarnosti" pa so bila mnenja deljena. Delegati iz razvitejših republik so svarili pred podpiranjem nerazvitih, ki bi podrla delitev po rezultatih dela in bi nasprotovala načelom tržnega gospodarstva. Drugi so poudarjali pomen hitrega razvoja nerazvitih predelov. Pri tem so govorili o "kompensaciji", ki pomeni, da je treba nerazvitim povrniti dobiček, ki ga na njihov račun ustvarjajo razviti. Veliko delegatov je poudarilo, da morajo biti komunisti na vodilnih mestih osebno odgovorni za uresničevanje sklepov.

KAJ JE "ZLAGANA KULTURA"?

Mirko Canadanović je nanizal vprašanja, o katerih je razpravljala komisija za izobraževanje, znanost in kulturo, takole: Razvoj družbeno-ekonomskih odnosov, zgraditev sistema izobraževanja na načelih stalnega in integralnega izobraževanja in samoizobraževanja, ustvarjanje možnosti za enakopraven družbeni položaj vseh oblik izobraževanja, nujnost vzpostavitve optimalnega omrežja osemletk in predšolskih ustanov, potreba čim hitrejšega odpravljanja nepismenosti, načrtovanje strokovnosti, hitrejša reforma visokega izobraževanja, razvoj raziskovalnega dela, preučevanje ekonomike izobraževanja, krepitev idejno-vzgojne komponente pri izobraževanju, in končno "zagotavljanje možnosti, ob katerih bi bilo šolanje manj odvisno od položaja ali trenutnih materialnih možnosti". V komisiji so tudi poudarili, da "se je nujno potrebno odločno upreti širjenju zlagane kulture".

Komisija za zdravstvo in socialno politiko je poudarjala, da je potrebno razvijati samoupravne odnose in načelo dohodka. Sedanji sistem socialnega zavarovanja naj se spremeni in naj bo v bodoče osnovan na samoupravnih osnovah. Tudi pri pokojninskem sistemu morajo igrati zavarovanci in upokojenci večjo vlogo. Komisija je ugotovila, da zaradi zaostajanja pri otroškem varstvu nastajajo drugi socialni problemi.

NAPADALNI NACIONALIZEM

Veliko zanimanje je vladalo za komisijo "za razvoj družbeno političnega sistema, mednacionalnih in medrepubliških odnosov", v kateri so sprožili številna vprašanja, ki posegajo v razvijanje neposredne socialistične demokracije, skupščinski sistem in vlogo ZKJ. Ugotovili so, da se skupščine "iz organov splošne reprezentance občanov vedno bolj spreminjajo v organe in kraj samoupravnega in neposrednega dogovarjanja in oblikovanja družbene politike". Ugotovili so tudi, da se bodo občine z reformo hitreje razvijale.

Zelo pozorno so analizirali vzroke za "odkritejše in napadalnejše delovanje nacionalističnih skupin in elementov", kot je rekel Mustafa Šabić, ki je poročal o delu komisije. "Politični sovražniki jugoslovanske socialistične družbe" skušajo "pod zastavo različnih nacionalističnih ideologij nastopiti proti naši socialistični skupnosti. To pa nalaga ZK in vsem naprednim ljudem, da se odločno upro vsem oblikam nacionalizma predvsem v svojem nacionalnem okolju".

Delegati so tudi podprli "koncept o splošni ljudski obrambi" kot odsev družbenega sistema in položaja dežele v svetu.

Kongres je sprejel dolge resolucije in nov gostobesedni statut ZKJ, ki prvič izrecno določa, da člani voljenih organov ZK lahko odstopijo, "če ne morejo prevzeti nase odgovornosti za izpolnjevanje nalog, ki so jim zaupane in če ne sprejmejo sodb in stališč organa, katerega člani so". Voljeni organ odstopi kolektivno, "če ugotovi, da ne more uspešno uresničevati funkcije in nalog, ki so mu zaupane, ko ne more z normalnim demokratičnim postopkom doseči notranje enotnosti v stališčih in akciji, ali ko zaradi drugih vzrokov ne more delovati". Statut tudi pravi, da "za mnenja in kritike, ki jih je izrekel v ZK, član ne more politično odgovarjati".

NOVA VLADA V VLADI

Zadnji dan kongresa, 15. marca, so potrdili izvolitev 45 članov predsedstva, ki so bili izvoljeni po 6 v republikah, po 3 v pokrajinah in 3 iz armije. Iz Slovenije so v predsedstvu Stane Dolanc, Edvard Kardelj, Stane Kavčič, Sergej Kraigher, Stane Kranjc in Mitja Ribičič. Kongres je potrdil 70 članov konference ZKJ, komisijo za statutar na vprašanja in nadzorni odbor, ki so tudi bili izvoljeni po republikah. Edino predsednika ZKJ so volili neposredno. Od 1261 delegatov, ki so glasovali, je Tito dobil 1258 glasov. En delegat je glasoval proti, dve glasovnici pa sta bili neveljavni.

Dan kasneje so bili izvoljeni v izvršni biro predsedstva sledeči: Tito, Bosanca Nijaz Dizdarević in Cvijetin Mijatović, Hrvata Vladimir Bakarić in Mika Tripalo, Črnogorca Veljko Vlahović in Budislav Šoškić, Makedonca Krste Crvenkovski in Kiro Gligorov, Slovenca Edvard Kardelj in Stane Dolanc, Srba Mijalko Todorović in Miroslav Pe-

SLOVO OD MALIH RIB

Tito je imel na kongresu zadnjo besedo. Poudaril je, da pade na komuniste "velikanska obveznost, da opravičimo zaupanje vseh naših delovnih ljudi", ki žele nadaljevati z dosedanjo smerjo razvoja. Tito se je ganjen poslovlil od nekaterih "starejših tovarišev", ki zapuščajo svoje dolžnosti v CK. Zahvalil se je še enkrat delegatom tujih partij. "Obstajala je bojazen v tujini, da bomo na kongresu napadali druge. Mi pa smo bili kritični predvsem sami do sebe." Kongres je bil javen in ljudstvo je videlo, da so veliko storili, da bi odstranili napake. Komunisti morajo biti disciplinirani. Lahko imajo svoje mnenje, toda držati se morajo sklepa večine, ko je sprejet. Najpomembnejša naloga je uresničevanje gospodarske reforme. Mladino je treba vključevati v tokove družbeno-političnega življenja.

Ob koncu je Tito spet govoril o mednarodnih zadevah. Jugoslavije ne more nihče osamiti, čeprav obstojajo take tendence, je dejal. Sodelovati hoče z vsemi deželami, toda svojim načelom se ne bo odrekla.

TITO PREDLAGA RIBIČIČA

Predsedstvo in izvršni odbor zvezne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva sta na skupni seji 14. marca sprejela Titov predlog, naj bi bil predsednik zvezne skupščine Milentije Popović, sedanjí predsednik, a Mitja Ribičič, zdaj član izvršnega odbora CK ZKJ, pa naj bi sestavil novi zvezni izvršni svet.

Predsedstvo in izvršni odbor republiške konference socialistične zveze sta 10. marca predlagala, naj bi Sergej Kraigher ostal predsednik slovenske skupščine, Stane Kavčič pa predsednik republiškega izvršnega sveta. O tem se je republiški koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja posvetoval s sindikati, Zvezo borcev, Zvezo mladine, z akademiki, študenti in drugimi, ki so vsi podprli kandidaturi.

NOVA AVTOMOBILSKA CESTA: Že spomladi nameravajo začeti dela na štiripasovni avtomobilski cesti med Vrhniko in Razdrtim na Primorskem. Cesta bi bila del bodoče avtomobilske ceste med Št. Iljem in Gorico preko Maribora in Ljubljane, ki bi vezala italijanske avtomobilske ceste s Srednjo Evropo. Drugi del bi gradili od Hoč do Levca blizu Celja, kjer je štajerska cesta zdaj najslabša. 27. marca so podpisali pogodbe med Kreditno banko, SR Slovenijo in cestnim skladom Slovenije, tako da bodo lahko zaprosili za posojilo Mednarodne banke. Gradnja obeh odsekov bo stala 1477 milijonov novih dinarjev (£49 milijonov ali \$118 milijonov). Republiški in gospodarski zbor slovenske skupščine sta sprejela končno odločitev o gradnji obeh odsekov 10. marca.

Ob robu

Mandator za sestavo nove zvezne vlade, Mitja Ribičič, je izjavil, da želi sestaviti "homogeno politično vlado", ki ne bo samo izvršilni organ gotove politike, ampak tudi iniciator te politike. Njegova vlada se bo "borila v zvezni skupščini in v javnosti za učinkovito reševanje najvažnejših nalog, ki jih bo postavljala samoupravna družba". Še več, njegova vlada se ne bo bavila samo in predvsem z gospodarskimi zadevami, ampak bo reševala "vsa vprašanja družbenega življenja". In v kolikor se ji to ne bo posrečilo, bo lahko tudi odstopila. Tudi posamezni ministri bodo lahko odstopili ali pa bodo zamenjani. Ribičič je povedal, da "vsi politični organi v državi menijo, da mora imeti mandator odločilno besedo pri sestavi vlade", ki bo imela 20 članov in tri podpredsednike. V vlado bodo prišli po trije člani iz vsake od šestih republik in po eden iz Vojvodine in Kosova, medtem ko bosta državna tajnika za narodno obrambo in zunanje zadeve ex-officio člana vlade. In čeprav bo to "politični izvršni organ v sklopu zvezne skupščine", ne bo več znan kot "zvezni izvršni svet", ampak kot "zvezna vlada" - če ne po naslovu, pa po dejstvu.

Pod to novo vlado, pod ta "novi izraz samoupravne družbe" (le kakšen izraz "samouprave" in dejanske federacije more biti "homogena politična vlada"?), pa bo prišlo vse, kar leze in gre v federaciji: gospodarski sektor (vključno proračun in socialne službe), gospodarski odnosi s tujimi deželami, priprava srednjeročnega načrta nadaljnjega razvoja države, notranje zadeve (državna in javna varnost, narodna obramba in mednacionalni odnosi), zunanje zadeve in mednarodni odnosi. V tem zadnjem pogledu bo Ribičičeva vlada tudi "podvzemala iniciativo" in nele izvajala zunanjo politiko, ki jo je doslej določala zvezna skupščina - medtem ko so tudi republike že dobivale pri tem svojo besedo.

Nobenega dvoma ne more biti, da gre tu za poskus nove vladavine iz centra in to ne iz zvezne skupščine in njenih zborov, zlasti zbora narodov, o čigar važnosti se je toliko govorilo, ampak neposredno iz zvezne vlade, ki bo sedaj vlada in ne izvršni organ skupščine, kot je to bil slučaj z vlado Mike Špiljaka (Špiljak bo verjetno predsednik zbora narodov). Vse se znova postavlja na glavo, da o kontradikciji med strukturo nove vlade (po 3 iz vsake republike itd.) in avtonomnosti republiških vlad in skupščin sploh ne govorimo. Bodo ti člani dobivali svoja navodila iz republik ali pa se bodo tudi oni "borili" proti mišljenju republiških skupščin, kot se bo Ribičičeva vlada kot celota "borila" za svoja stališča v zvezni skupščini? In od kod bodo oni trije podpredsedniki (zakaj trije?)

Če potem dodamo k temu dejstvo, da obstoja poleg te "vlade" še "vlada v vladi" - "izvršilni biro" predsedstva ZKJ, je na dlani, da drsijo v Jugoslaviji v nov centralizem - po partijski liniji. Toda volja naroda bo močnejša od vsake zakulisne mahinacije ZKJ. IVAN STANIČ

HOTEL BLED

RIM ITALIJA

VIA S. CROCE IN GERUSALEMME 40

ROMA

(Telefon 777-102)

Lastnik: VINKO A. LEVSTIK

HOTEL BLED

Roma - Via S. Croce in Gerusalemme 40

Tel. 777-102

HOTEL DANIELA

Roma - Via L. Luzzatti 31

Tel. 750-587

- OBIŠČITE NAS -

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENfield 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.I.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija:	1.10.0	Finska:	13.-	Nemčija:	16.-
Argentina:	650.- (1300.-)	Francija:	15.-	Švedska:	20.-
Avstralija:	\$A 4 (\$A 7)	Italija:	2500.-	Urugvaj:	60.- (120.-)
Avstrija:	50.-	J. Afrika:	4.- (R 7)	U.S.A.:	5.00 (\$ 8.50)
		Kanada:	5.00 (\$ 8.50)		

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Boris Kresnik, 1346 Calle Mariano Acosta, Mar del Plata

Buenos Aires z okolico: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada